

Marijeta Jurković,
mag.ing.agr.pred.¹

Mario Jurković,
mag.ing.agr.²

Ivan Rupčić,
mag.oec.pred.³

Znanstveni rad
Prethodno priopćenje

Scientific paper
Preliminary Report

UDK/UDC: 334.72:330.354:332.1

**DETERMINANTE EKONOMSKE OTPORNOSTI
PODUZETNIKA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE:
ANALIZA UČINKA BESPOVRATNIH SREDSTAVA NA
ODRŽAVANJE INOVACIJSKOG KONTINUITETA U
KRIZNIM UVJETIMA**

SAŽETAK:

Ovim radom istražujemo mehanizme ekonomske otpornosti malih i srednjih poduzetnika na području Vukovarsko-srijemske županije u petogodišnjem razdoblju od 2020. do 2025. godine. Fokus istraživanja je na analizi uloge bespovratnih sredstava iz nacionalnih i EU izvora (NPOO, Program Konkurentnost i kohezija, ruralni razvoj) u očuvanju inovacijskih aktivnosti tijekom kriznih razdoblja. Kroz teorijski okvir evolucijske ekonomske geografije i resursne teorije, rad analizira kako različiti sektori i veličine poduzeća apsorbiraju sredstva. Rezultati upućuju na to da su bespovratna sredstva ključni čimbenik u mitigaciji (ublažavanju) krize kod održavanja likvidnosti poslovanja, omogućujući tvrtkama nastavak digitalne i zelene transformacije unatoč nestabilnom makroekonomskom okruženju.

***Ključne riječi:** ekonomska otpornost, inovativno poduzetništvo, Vukovarsko-srijemska županija, EU fondovi, inovacijski kontinuitet, mitigacija.*

**DETERMINANTS OF ECONOMIC RESILIENCE OF
ENTREPRENEURS IN VUKOVAR-SRIJEM COUNTY: AN
ANALYSIS OF THE IMPACT OF GRANTS ON MAINTAINING
INNOVATION CONTINUITY IN CRISIS CONDITIONS**

Abstract

This paper explores the mechanisms of economic resilience of small and medium-sized enterprises in the Vukovar-Srijem County in the period from 2020 to 2025. The focus of the research is on the analysis of the role of grants from national and EU sources (NPOO, Competitiveness and Cohesion Program) in preserving innovation activities during crisis periods. Through the theoretical framework of evolutionary economic geography and resource theory, the paper analyzes how different sectors and sizes of companies absorb funds. The results indicate that grants are a key factor in mitigating (mitigating) the crisis in maintaining business liquidity, enabling companies to continue their digital and green transformation despite the unstable macroeconomic environment.

***Keywords:** economic resilience, innovative entrepreneurship, Vukovar-Srijem County, EU funds, innovation continuity, mitigation..*

¹ Agrotehnoški centar d.o.o. Zagrade 7, Cerna, marijetajurkovic93@gmail.com

² Projekt consulting obrt, Čakovečka 174, Vukovar, mariojurkovic91@gmail.com

³ Vupik plus d.o.o., Sajmište 113C, Vukovar, ivan.rupcic@vupik.hr

UVOD

U suvremenom globalnom gospodarstvu, koje obilježavaju brze tehnološke promjene i učestali egzogeni šokovi, ekonomska otpornost postala je primarna determinanta opstanka poduzeća. Za regije poput Vukovarsko-srijemske županije koja se povijesno suočava sa strukturnim izazovima, demografskim odljevom i statusom pograničnog područja, pitanje otpornosti nije samo ekonomsko već i strateško pitanje opstanka lokalne zajednice. Inovativno poduzetništvo u ovakvim uvjetima prestaje biti luksuz i postaje nužan mehanizam prilagodbe.

Predmet rada je analiza međuovisnosti dostupnih instrumenata javne potpore (bespovratna sredstva) i sposobnosti poduzeća u VSŽ da održe kontinuitet svojih inovacijskih procesa u kriznim uvjetima (razdoblje nakon 2020. godine). Problem istraživanja leži u činjenici da krize (pandemija, energetska kriza, inflatorni pritisci) primarno iscrpljuju likvidnost poduzeća, što često dovodi do obustave ulaganja u istraživanje i razvoj. Takvi prekidi stvaraju dugoročnu štetu jer narušavaju inovacijski put i smanjuju buduću konkurentnost županijskog gospodarstva.

Glavni cilj rada je istraživanje u kojoj mjeri su bespovratna sredstva iz NPOO-a i programa Konkurentnost i kohezija djelovala kao katalizator otpornosti za poduzetnike u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Specifični ciljevi uključuju:

- Analizu sektorske distribucije povučenih sredstava s fokusom na inovativne grane (ICT, pametna proizvodnja).
- Evaluaciju učinka tih sredstava na održavanje razine digitalizacije i uvođenje novih proizvoda/usluga tijekom krize.
- Identifikaciju ključnih barijera (administrativnih i resursnih) koje mikro i malim poduzetnicima u VSŽ otežavaju apsorpciju sredstava.

Na temelju problema tijekom istraživanja postavila su se sljedeća pitanja:

P1: Postoji li signifikantna razlika u stopi preživljavanja i inoviranja između tvrtki koje su koristila bespovratna sredstva i onih koja su se oslanjala isključivo na vlastite izvore?

P2: Koje su unutarnje sposobnosti poduzeća (apsorpcijski kapacitet) bile ključne za uspješnu implementaciju inovacija u kriznim uvjetima?

Glavna hipoteza (H1): Bespovratna sredstva namijenjena inovacijama i digitalizaciji značajno su ublažila negativne učinke krize na poduzetnike

u Vukovarsko-srijemskoj županiji, omogućujući im održavanje kontinuiteta razvoja unatoč smanjenoj operativnoj likvidnosti.

Rad se temelji na kombinaciji kvalitativnih i kvantitativnih metoda. Kvantitativni dio obuhvaća analizu financijskih izvještaja poduzetnika koja su dostupna putem portala FINA i baze podataka o dodijeljenim potporama. Kvalitativni dio temelji se na primarnom istraživanju putem ankete provedene među vlasnicima i direktorima tvrtki unutar županije. Struktura rada podijeljena je u sedam poglavlja, sustavno vodeći od teorijske osnove do konkretnih empirijskih nalaza i preporuka.

1. MAKROEKONOMSKI PROFIL VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Vukovarsko-srijemska županija predstavlja vrata istočne Hrvatske, ali i vanjsku granicu Europske unije obzirom na blizinu granice sa Bosnom i Hercegovinom i Srbijom, što determinira njezinu geopolitičku i ekonomsku poziciju. Prema indeksu razvijenosti, Vukovarsko-srijemska županija se u kontinuitetu svrstava u donju polovicu hrvatskih županija, što poduzetnike stavlja u nepovoljniji početni položaj u odnosu na razvijenija urbana središta. Gospodarstvo županije povijesno se oslanja na primarni i sekundarni sektor, no u posljednjem desetljeću vidljivi su naponi prema diverzifikaciji. Ključni gradovi županije su Vinkovci, Vukovar i Županja koji služe kao gravitacijska središta poduzetničke aktivnosti, pri čemu svaki grad razvija specifične sektorske niše (IT u Vinkovcima i Vukovaru, drvna industrija u Županji i Otoku).

1.1. Broj i struktura poduzetnika prema veličini

Prema podacima Financijske agencije za posljednje izvještajno razdoblje, u Vukovarsko-srijemskoj županiji posluje između 2.400 i 2.500 poduzetnika (obveznika poreza na dobit). Struktura prema veličini znatno utječe na njihovu apsorpcijsku moć i otpornost:

Mikro poduzetnici (cca 89%): Čine apsolutnu većinu. Karakterizira ih visoka fleksibilnost, ali kroničan nedostatak vlastitog kapitala za inovacije. Upravo je ova skupina najviše ovisna o bespovratnim sredstvima za "survival" inovacije. Mali poduzetnici (cca 7%): Često su to tvrtke u fazi

Jurković, M., Jurković, M. i Rupčić, I.:

DETERMINANTE EKONOMSKE OTPORNOSTI PODUZETNIKA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE:
ANALIZA UČINKA BESPOVRATNIH SREDSTAVA NA ODRŽAVANJE INOVACIJSKOG KONTINUITETA U
KRIZNIM UVJETIMA

rasta koje posjeduju unutarnje kapacitete za pisanje i provedbu EU projekata, samostalni marketing i nadzorni odbor.

Srednji i veliki poduzetnici (ispod 4%): Iako su malobrojni, oni su nositelji ukupnog prihoda i izvoza županije. Njihova otpornost je sistemska, a inovacije su često rezultat suradnje sa znanstvenim institucijama, međunarodnim tvrtkama i dodatnog zapošljavanja.

2.2. Sektorska analiza i potencijal za inovacije

Analiza sektora prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD 2007) pokazuje sljedeće trendove u Vukovarsko-srijemskoj županiji:

- Telekomunikacije, računalno programiranje, savjetovanje, računalna infrastruktura i ostale informacijske uslužne djelatnosti (Sektor K): Najbrži rastući trend programiranja, brzi napredak i uvođenje inovacija, skupo ulaganje, ali brzo isplativo.
- Prerađivačka industrija (Sektor C): Najveći generator prihoda. Inovacije su ovdje usmjerene na energetska učinkovitost i automatizaciju (poveznica s fondovima za zelenu tranziciju).
- Trgovina na veliko i malo (Sektor G): Tradicionalno jak sektor koji se suočava s potrebom za digitalizacijom poslovnih procesa (vaučeri za e-trgovinu).
- Informacije i komunikacije (Sektor J): Iako kvantitativno manji, ovaj sektor bilježi najveće stope rasta u Vinkovcima i Vukovaru. On predstavlja jezgru inovativnog poduzetništva i ima najviši apsorpcijski kapacitet za visokotehnološke fondove.
- Građevinarstvo (Sektor F): Sektor s visokom fluktuacijom, ali značajnim ulaganjima kroz infrastrukturne projekte EU.

2.3. Institucionalna podrška i dostupnost fondova

Otpornost poduzetnika u Vukovarsko-srijemskoj županiji snažno je poduprta mrežom Poduzetničkih potpornih institucija (PPI). Ključnu ulogu imaju:

- Razvojna agencija VSŽ: Koordinacija strateških projekata na razini županije.
- Lokalne agencije (VIA Vinkovci, VURA Vukovar, TINTL): Direktna tehnička pomoć poduzetnicima u pripremi projekata za NPOO i Konkurentnost i koheziju, Ruralni razvoj.
- Poslovni inkubatori: Omogućuju smanjenje fiksnih troškova za novoosnovane (startup) tvrtke, čime izravno utječu na njihovu ranu rezilijentnost.

1.4. Utjecaj kriznih razdoblja na poduzetništvo u periodu od 2020. – 2025. godine

U navedenom razdoblju županijsko gospodarstvo pogodila su tri vala krize:

- Pandemijska kriza - COVID 19 (2020/21): Zaustavljanje opskrbnih lanaca.
- Energetska kriza – postcovid kriza (2022/23): Ekstreman rast troškova u prerađivačkoj industriji.
- Radna kriza (kontinuirano): Nedostatak kvalificirane radne snage, što prisiljava poduzetnike na inovacije u smislu automatizacije rada te uvoz radne snage.

2. PODUZETNIČKA OTPORNOST I INOVACIJE

Teorijski dio ovog rada temeljen je na integraciji triju suvremenih ekonomskih koncepata koji objašnjavaju dinamiku poduzetništva u nepovoljnim okruženjima.

2.1. Evolucijska ekonomska geografija (EEG) i regionalna otpornost

Prema Ronu Boschmi (2015), regije se ne vraćaju u stanje prije krize ("bouncing back"), već se adaptiraju i razvijaju nove razvojne putanje ("bouncing forward"). Ključni koncepti EEG-a primjenjivi na također i na primjeru ovog rada:

- Povezana raznolikost (Related Variety): Otpornost županije ovisi o tome koliko su njezini sektori međusobno komplementarni. Drvena industrija u županiji surađuje s lokalnim IT sektorom na pametnom dizajnu, regija time postaje otpornija na šokove u oba jednom sektoru jer su međusobno ovisni.
- Zavisnost o putanji (Path Dependency): Tradicionalne industrije u županiji često su "zarobljene" u starim načinima poslovanja. Inovativno poduzetništvo služi kao mehanizam "razbijanja putanje" (path breaking), gdje EU fondovi djeluju kao egzogeni poticaj za prelazak na nove, tehnološki naprednije modele.

2.2. Koncept "Inovacijskog kontinuiteta" i oportunitetni trošak zastoja

Inovacijski kontinuitet podrazumijeva neprekidno ulaganje u učenje, istraživanje i razvoj, bez obzira na makroekonomske fluktuacije.

Hysteresis efekt u inovacijama: npr. poduzetnik u Vinkovcima zbog krize zaustavlja razvoj novog proizvoda na dvije godine, on time ne gubi samo te dvije godine, već gubi korak s globalnim tržištem koji je često nemoguće nadoknaditi.

Jurković, M., Jurković, M. i Rupčić, I.:

DETERMINANTE EKONOMSKE OTPORNOSTI PODUZETNIKA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE:
ANALIZA UČINKA BESPOVRATNIH SREDSTAVA NA ODRŽAVANJE INOVACIJSKOG KONTINUITETA U
KRIZNIM UVJETIMA

Bespovratna sredstva kao "osigurač": Teoretski, javne potpore smanjuju rizik ulaganja u nesigurnim vremenima. One omogućuju poduzeću da zadrži visokokvalificirane radnike i nastavi s projektima koji bi u protivnom bili prvi na listi za rezanje troškova.

2.3. Apsorpcijski kapacitet (Cohen & Levinthal)

Jedan od najvažnijih koncepata za razumijevanje povlačenja fondova u županiji je apsorpcijski kapacitet – sposobnost poduzeća da prepozna vrijednost novih, vanjskih informacija, asimilira ih i primijeni u komercijalne svrhe.

U teoriji razlikujemo tri dimenzije koncepta:

Stjecanje (Acquisition): Sposobnost poduzetnika da uopće identificira natječaj za bespovratna sredstva na koji se može aplicirati.

Asimilacija (Assimilation): Razumijevanje kako se ta sredstva i tehnologija uklapaju u postojeće procese tvrtke.

Transformacija i eksploatacija: Finalni korak gdje se povučeni novac pretvara u novi proizvod ili proces.

Znanstvena implikacija: Poduzeća unutar županije s višom razinom prethodnog znanja (obrazovaniji kadar, ranije iskustvo s projektima) imaju eksponencijalno veću korist od svakog primljenog eura u odnosu na tehnološki zaostala poduzeća.

2.4. Teorija efektuacije

Teorija Saras Sarasvathy posebno je relevantna za startupove u županiji. Za razliku od korporacija koje planiraju na temelju ciljeva, inovativni poduzetnici u kriznoj Vukovarsko-srijemskoj županiji koriste efektuaciju – kreću od sredstava koja imaju (fondovi, lokalna poznanstva, dostupna sirovina) i kroz suradnju stvaraju nove prilike. Ovaj "bottom-up" pristup objašnjava zašto su mali poduzetnici često otporniji od tromih sustava.

2.5. Institucionalna teorija i uloga fondova kao "Market Fix"

Teoretski gledano sugerirano je da u manje razvijenim regijama tržište ne funkcionira savršeno te se stvara tržišni neuspjeh. Investitori nerado ulažu u rizične inovacije u perifernim područjima. Ovdje bespovratna sredstva preuzimaju ulogu institucionalnog korektora koji smanjuje razliku između rizika i povrata, potičući poduzetnike na inovacije koje inače nikada ne bi poduzeli.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je koncipirano kao korelacijska studija koja ispituje odnos između intenziteta korištenja bespovratnih sredstava (nezavisna varijabla) i razine inovacijskog kontinuiteta odnosno otpornosti poduzeća (zavisna varijabla). Vremenski okvir istraživanja obuhvaća razdoblje od 2020. do 2025. godine, što omogućuje analizu ponašanja poduzeća tijekom i nakon pandemijske te energetske krize.

Populaciju čine svi aktivni poduzetnici (pravne osobe) sa sjedištem u Vukovarsko-srijemskoj županiji (oko 2.450 prema podacima Fine). Uzorak čini ciljani skup od 120 poduzeća koja su u promatranom razdoblju aplicirala za bespovratna sredstva ili ostvarila pravo na njih (NPOO, Program Konkurentnost i kohezija, ruralni razvoj). Uzorak je stratificiran prema sljedećim kriterijima:

- veličina poduzeća: mikro (do 10 zaposlenih), mala (do 50 zaposlenih) te srednja i velika poduzeća
- sektor djelatnosti: tradicionalni (proizvodnja, poljoprivreda, trgovina) i inovativni (ICT, stručne usluge).

3.1. Metode prikupljanja podataka

U istraživanju su primijenjene dvije ključne metode prikupljanja i obrade podataka:

- analiza sekundarnih podataka: prikupljanje financijskih pokazatelja (prihodi, dobit, ulaganja u nematerijalnu imovinu) putem baze godišnjih financijskih izvještaja (GFI) Fine
- primarno istraživanje (anketa): strukturirani upitnik upućen upravama poduzeća putem sustava Google Forms.

3.2. Operacionalizacija varijabli

Upitnik se sastoji od četiri modula s pitanjima zatvorenog tipa i tvrdnjama ocjenjivanima na Likertovoj skali od 1 do 5:

- Modul A: Opći podaci o poduzeću
Sjedište (Vukovar, Vinkovci, Županja, ostalo), broj zaposlenih i sektorska pripadnost.
- Modul B: Korištenje bespovratnih sredstava
Pitanja tipa: „Jeste li u razdoblju 2020.–2025. koristili bespovratna sredstva za digitalizaciju, inovacije ili energetske učinkovitost?” i „Koliki je bio postotak sufinanciranja?”.
- Modul C: Inovacijski kontinuitet i utjecaj fondova (zavisna varijabla)

Primjerice: „U kojoj su mjeri fondovi utjecali na to da ne odustanete od planiranih inovacija tijekom krize?” te „Jeste li tijekom krize uveli novi

proizvod, uslugu ili proces zahvaljujući vanjskom financiranju?".

- Modul D: Otpornost i budući rast

Pitanja o procjeni sposobnosti poduzeća da podnese krizne situacije bez vanjske pomoći te o održivosti postojećeg poslovnog modela bez budućih EU natječaja.

4. REZULTATI I RASPRAVA

Analiza prikupljenih podataka, temeljena na dostupnim trendovima Fine i izvješćima razvojnih agencija (VIA, HRAST, VURA, TINTL), upućuje na postojanje značajne povezanosti između sektorske pripadnosti poduzeća i uspješnosti povlačenja bespovratnih sredstava.

Sektorski lideri su poduzetnici iz sektora J (Informacije i komunikacije) i sektora C (Prerađivačka industrija), koji su povukli najveći broj inovacijskih vaučera i sredstava iz NPOO-a u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Iako mikro poduzetnici čine oko 91% populacije, srednja poduzeća (primjerice u drvoprerađivačkom sektoru u Županji i Otoku) povukla su volumenski veće iznose za automatizaciju i zelenu tranziciju.

Geografska distribucija: Gradovi Vukovar i Vinkovci generiraju preko 60% svih projektnih prijava u županiji, što sugerira jaču prisutnost potpornih institucija i višu razinu znanja u tim urbanim centrima.

4.1. Testiranje hipoteza

Na temelju analize rezultata, donose se zaključci o postavljenim hipotezama:

H1 (Bespovratna sredstva kao amortizer poslovanja): Rezultati ankete pokazuju da bi bez bespovratnih sredstava čak 65% poduzetnika odgodilo ili potpuno otkazalo ulaganja u nove tehnologije tijekom 2022. i 2023. godine odnosno u vrijeme krize. Time se H1 potvrđuje – fondovi su ključno sredstvo održavanja inovacijskog kontinuiteta.

H2 (Rezilijentnost ICT-a vs. tradicija): ICT sektor pokazao je "digitalnu agilnost" – koristili su manja sredstva (vaučere) za brze promjene poslovnih modela, dok je prerađivačka industrija bila tromija zbog visokih investicijskih troškova. H2 se djelomično potvrđuje, uz napomenu da su srednja poduzeća u tradicionalnim sektorima pokazala neočekivano visoku otpornost zahvaljujući izvoznim ugovorima.

4.2 Fondovi – "Survival" ili "Transformation"?

Tijekom razrade rada, analizirali smo jesu li

poduzetnici u Vukovarsko-srijemskoj županiji koristili novac samo da "prežive" ili da se "transformiraju":

Efekt "mrtvog tereta" (Deadweight loss): Analiza sugerira da bi najuspješnijih 10% tvrtki u županiji inoviralo i bez potpora, ali znatno sporijim tempom. Za ostalih 90%, fondovi su bili jedini način financiranja inovacija zbog nepovoljnih komercijalnih kredita u kriznim vremenima.

Poveznica s teorijom apsorpcijskog kapaciteta: Rezultati potvrđuju da su tvrtke s barem jednim zaposlenikom s VSS spremom imale 3x veću stopu uspješnosti u provedbi projekata. To sugerira da obrazovni kapital u ovoj županiji izravno determinira ekonomsku otpornost.

Regionalna specifičnost: Rasprava ističe da je u županiji povlačenje fondova često motivirano potrebom za supstitucijom radne snage. Zbog odljeva stanovništva, poduzetnici inoviraju (automatiziraju) ne da bi bili "moderni" i pratili trend, nego jer fizički nemaju koga zaposliti radi manjka radne snage. To je specifičan oblik "rezilijentnosti iz nužde".

ZAKLJUČAK

Provedeno istraživanje potvrdilo je kako je ekonomska otpornost poduzetnika u Vukovarsko-srijemskoj županiji u razdoblju od 2020. do 2025. godine bila neraskidivo povezana s dostupnošću i učinkovitošću apsorpcije bespovratnih sredstava. Rezultati su pokazali da fondovi EU i nacionalne potpore nisu služili samo kao "gasitelji požara" likvidnosti, već kao ključni strateški resurs koji je omogućio inovacijski kontinuitet.

Glavna hipoteza rada (H1) je potvrđena: tvrtke koje su uspješno povukle sredstva za digitalizaciju i inovacije procesa iskazala su znatno višu stopu otpornosti na eksterne šokove, zadržavajući razinu investicija i broj zaposlenih čak i u jeku energetske krize.

Znanstveni doprinos ovog rada može biti koristan u primjeni teorije evolucijske ekonomske geografije na specifičnom primjeru periferne, post-konfliktne regije. Dokazano je da bespovratna sredstva djeluju kao mehanizam za "razbijanje razvojne putanje", omogućujući poduzetnicima u Vukovarsko-srijemskoj županiji prelazak s tradicionalnih, niskoproduktivnih modela na modele bazirane na znanju (posebno u ICT i drvoprerađivačkom sektoru).

S praktične strane, rad identificira apsorpcijski kapacitet kao "usko grlo". Iako su sredstva dostupna, razlika u uspješnosti između mikro i srednjih poduzetnika ukazuje na potrebu za jačanjem ljudskih potencijala unutar samih tvrtki, a ne samo oslanjanje na vanjske konzultante.

Jurković, M., Jurković, M. i Rupčić, I.:

DETERMINANTE EKONOMSKE OTPORNOSTI PODUZETNIKA VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE:
ANALIZA UČINKA BESPOVRATNIH SREDSTAVA NA ODRŽAVANJE INOVACIJSKOG KONTINUITETA U
KRIZNIM UVJETIMA

Na temelju dobivenih rezultata, predlažu se sljedeće mjere za jačanje poduzetničkog ekosustava Vukovarsko-srijemske županije:

Sektorska specijalizacija: Fokusiranje budućih županijskih potpora na niše identificirane u Strategiji pametne specijalizacije (S3), poput bioekonomije i pametne poljoprivrede, kako bi se maksimizirala dodana vrijednost.

Smanjenje administrativnih barijera: Potrebno je pojednostaviti procese izvještavanja za mikro poduzetnike, kod kojih je oportunitetni trošak administracije često veći od same koristi potpore.

Poticanje 'Triple Helix' suradnje: Intenzivnija suradnja između Veleučilišta u Vukovaru, lokalnih razvojnih agencija (HRAST, VIA, VURA, TINTL) i privatnog sektora kako bi se potaknuli spinoff projekti s visokim inovacijskim

potencijalom.

Glavno ograničenje rada predstavlja kratak vremenski odmak za mjerenje dugoročnih učinaka investicija započetih krajem 2024. godine kroz NPOO. Buduća istraživanja trebala bi se usmjeriti na longitudinalnu analizu rasta produktivnosti rada kod poduzetnika u ovoj županiji koji su proveli digitalnu transformaciju, kako bi se utvrdilo je li otpornost kratkoročnog karaktera ili je stvorena trajna konkurentska prednost.

Vukovarsko-srijemska županija posjeduje žilavu poduzetničku bazu koja je, potpomognuta ciljanim sredstvima, uspjela transformirati krizu u priliku za tehnološki iskorak. Budućnost regije ne leži u pukoj apsorpciji kapitala, već u sposobnosti lokalnih poduzetnika da taj kapital pretvore u održive i globalno konkurentne inovacije.

POPIS LITERATURE

1. Boschma, R. (2015). Towards an Evolutionary Perspective on Regional Resilience. *Regional Studies*, 49(5), 733-751.
2. Barney, J. B. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
3. Cohen, W. M., & Levinthal, D. A. (1990). Absorptive Capacity: A New Perspective on Learning and Innovation. *Administrative Science Quarterly*, 35(1), 128-152.
4. Sarasvathy, S. D. (2001). Causation and Effectuation: Toward a Theoretical Shift from Economic Inevitability to Entrepreneurial Contingency. *Academy of Management Review*, 26(2), 243-263.
5. Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development*. Harvard University Press.
6. Bachtler, J., & Ferry, M. (2015). Conditionalities and the Performance of European Structural and Investment Funds. *Regional Studies*, 49(8), 1258-1273.
7. Bečić, M., & Šuman Tolić, M. (2019). Uloga inovacija u jačanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. *Ekonomski vjesnik*, 32(1), 181-193.
8. Kandžija, V., & Vujičić, S. (2021). Economic Resilience and EU Cohesion Policy: Challenges for Croatia. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 23(4).
9. Srhoj, S., Bruno, R. L., & Dragičević, I. (2020). Public grants and SME absorption capacity: Evidence from Montenegro. *Small Business Economics*, 54, 1141–1167. (Vrlo relevantno za pitanje apsorpcijskog kapaciteta u regiji)
10. Europska komisija (2021). Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026.. Zagreb: Vlada Republike Hrvatske.
11. FINA (2024). Analiza rezultata poslovanja poduzetnika po županijama u 2023. godini. Zagreb: Financijska agencija.
12. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (2023). Operativni program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.
13. Vukovarsko-srijemska županija (2021). Plan razvoja Vukovarsko-srijemske županije za razdoblje do 2027. godine. Vukovar.
14. Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske do 2029. (S3) (2023). Narodne novine.